

วิชาพื้นฐานการศึกษาของมหาวิทยาลัย ในประเทศออสเตรเลีย ประสบการณ์จากเมืองเพิร์ธ

สุวิชัย โกศัยยะวัฒน์

ก่อนพบประสบการณ์

พื้นฐานการศึกษา (foundations of education) คือ ศาสตร์แขนงหนึ่งของวิชาการด้านศึกษาศาสตร์หรือวิชาชีพครู เป็นวิชาแกนหรือวิชาบังคับร่วมของหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต การศึกษบัณฑิตและศึกษาศาสตรบัณฑิต รวมทั้งระดับมหาบัณฑิตและระดับดุษฎีบัณฑิตของหลักสูตรดังกล่าวด้วย วิชานี้ศึกษาเรื่องราวของการศึกษาในเชิงระบบหลัก การ แนวคิด และทฤษฎีทางการศึกษาที่มีความ

สัมพันธ์เชื่อมโยงกับเรื่องราวของสังคม เศรษฐกิจ การเมือง กฎหมาย วัฒนธรรม ประชญา และประวัติศาสตร์ของเผ่าพันธุ์ ชุมชน และประเทศชาติ เพื่อทำความเข้าใจ วิเคราะห์ วิจัยการศึกษาได้อย่างมีเหตุผลมีความต่อเนื่องและมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันทั้งในด้าน “รับ” และ “รุก” อยู่ตลอดเวลา

การศึกษาในลักษณะสหวิทยาการของวิชาพื้นฐานการศึกษาจึงมีความสำคัญอยู่ในตัว เพราะนอกจากจะช่วยเสริมสร้างให้ผู้เรียน

ได้รับความรู้ความเข้าใจในฐานะที่เป็น “ศาสตร์” แล้วยังช่วยขยายโลกทัศน์ให้ผู้เรียน เกิดความคิดรวบยอดของการศึกษาทั้งกระบวนการ อีกทั้งสามารถนำข้อมูลไปใช้ประกอบการตัดสินใจ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การวิจัย การวิจารณ์ การวางแผน การกำหนดนโยบายทางการศึกษาได้อย่างมีเหตุผลในลักษณะที่กว้างไกลและลึก มากกว่าพิจารณาเพียงปัจจัยภายในของการศึกษาอันได้แก่หลักสูตร แบบเรียน การบริหาร การจัดการ การวัดและประเมินผล ฯลฯ แต่จะพิจารณาครอบคลุมไปถึงปัจจัยภายนอกอันเป็นบริบททางการศึกษา (context of education) ด้วย ดังนั้น วิชาพื้นฐานการศึกษา จึงมีรายวิชาต่าง ๆ ที่เปิดสอนกันอยู่ มากมายหลายวิชา อาทิ สังคมวิทยาการศึกษา มานุษยวิทยาการศึกษา เศรษฐศาสตร์การศึกษา รัฐศาสตร์การศึกษา กฎหมายการศึกษา ปรัชญาการศึกษา ประวัติศาสตร์การศึกษา ฯลฯ หรือมีชื่อรายวิชาอื่น ๆ ที่ใกล้เคียงกันนี้ ซึ่งมีความผสมผสานกับศาสตร์ทางด้านสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์เป็นอย่างมาก นอกจากนี้ยังมีรายวิชาการศึกษาเปรียบเทียบ การศึกษานานาชาติ การศึกษาระหว่างประเทศที่ศึกษาในมุมมองอันกว้างไกลออกไปจากชุมชนและสังคมภายในประเทศที่อยู่อาศัย โดยเฉพาะในยุคแห่งสังคมสารสนเทศเช่นปัจจุบันนี้ ข้อมูลเกี่ยวกับต่างประเทศมิได้ถูกจำกัดหรือมีความล่าช้าในการเผยแพร่อีกต่อไป จึงจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลจากประเทศต่าง ๆ มาใช้ประกอบการพิจารณาให้รอบคอบและรัดกุมมากยิ่งขึ้น

ก้าวพบประสบการณ์

สำหรับบทความเรื่องนี้จะขอเสนอเรื่องราวของวิชาพื้นฐานการศึกษาในประเทศออสเตรเลีย ที่ผู้เขียนได้ศึกษา ฐาน ค้นคว้าเพิ่มเติมและสัมภาษณ์บุคคลเกี่ยวกับสถานะ สถานภาพและสภาพการณ์ของวิชาแขนงนี้จากมหาวิทยาลัยในประเทศออสเตรเลีย ระหว่างวันที่ 31 มีนาคม ถึง 5 พฤษภาคม 2539 ตามลำดับดังนี้

1.มหาวิทยาลัยเคอร์ติน (Curtin University of Technology)

มหาวิทยาลัยแห่งนี้ตั้งอยู่ที่เมืองเพิร์ธ (Perth) ซึ่งเป็นเมืองสำคัญของออสเตรเลียเมืองหนึ่งทางทิศตะวันตก จัดเป็นมหาวิทยาลัยใหม่ เพราะตั้งขึ้นเมื่อ ค.ศ. 1967 คือ ประมาณ 30 ปีมาแล้วโดยนายกรัฐมนตรีจอห์น เคอร์ติน (John Curtin) ซึ่ง เป็นผู้นำคนสำคัญของออสเตรเลีย ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 (ค.ศ. 1941 – 1945) ปัจจุบันประกอบด้วย 8 คณะวิชา และเปิดสอนประมาณ 200 สาขาวิชาทั้งในระดับปริญญาตรี และบัณฑิตศึกษา¹

สำหรับคณะศึกษาศาสตร์ ประกอบด้วยปริญญาตรีทางศิลปศาสตร์ สาขาศึกษาศาสตร์ (bachelor of arts in education) ในสาขาดังนี้ คือ การศึกษาก่อนวัยเรียน (early

¹ ดูรายละเอียดได้จาก Curtin University of Technology, Faculty of Education Handbook 1996, (Perth : University Press, 1996), 50 P

childhood education) การประถมศึกษา (primary education) การอาชีวศึกษาและการศึกษาคือเนื่อง (technical and further education) สาขาการมัธยมศึกษา (secondary education) เคมี (chemistry) วิทยาศาสตร์กายภาพ (physical sciences) ธุรกิจศึกษา (business studies) ภาษาอังกฤษ (english) ภาษาในเอเชีย (asian languages) เช่น ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น ภาษาเกาหลี ภาษาไทยและภาษาอินโดนีเซีย สังคมศึกษา (social sciences) และสุขภาพศึกษา (health education) ในส่วนของวิชาพื้นฐานการศึกษา ระดับปริญญาตรีเป็นวิชาบังคับในหมวดวิชาทางการศึกษา 2 วิชา คือ วิชาการศึกษา (education) 4 หน่วยกิต เป็นการศึกษาความหมาย แนวคิด หลักการสำคัญของการศึกษา ทางด้านปรัชญา รูปแบบของการศึกษาและประวัติศาสตร์การศึกษา กับวิชาบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของการศึกษา (socio-cultural context of education) 2 หน่วยกิต เป็นการศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับแนวคิด สถาบัน หน่วยงาน ตลอดจนเชื้อชาติศาสนา ประเพณี วัฒนธรรมของคนในสังคมที่มีผลกระทบต่อการศึกษานอกจากนี้ยังมีวิชาเลือกอีก 1 วิชา คือ วิชาประเด็นสำคัญทางการศึกษา (current issues in education) 2 หน่วยกิต เป็นการศึกษาเฉพาะประเด็นหรือเฉพาะหัวข้อเรื่องที่มีความสำคัญ หรือมีลักษณะพิเศษเป็นการศึกษาในลักษณะจัดสัมมนาของผู้เรียนในชั้นปีสุดท้าย

ระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต (graduate certificate in education) เป็นการศึกษา

ศึกษาหลังปริญญาตรี ใช้เวลาเรียนเพียง 1 ภาคการศึกษา หลักสูตรนี้เตรียมบุคลากรที่จะไปการศึกษาในสาขาต่าง ๆ เพื่อเข้าสู่อาชีพครูในระดับมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษา มีวิชาพื้นฐานการศึกษาเป็นวิชาบังคับ 1 วิชา คือ วิชามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของการศึกษา (cultural heritage and values education) 3 หน่วยกิต เป็นการศึกษาแนวคิด หลักการทฤษฎีของการศึกษาในเชิงบูรณาการทางปรัชญา ประวัติศาสตร์ สังคม เศรษฐกิจ การเมือง ศึกษา รูปแบบวิธีการ และหลักในการจัดการศึกษา ตลอดจนผลกระทบด้านต่าง ๆ ที่มีต่อการศึกษา

ระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต (graduate diploma in education) เป็นการศึกษาหลังระดับปริญญาตรีอีกหลักสูตรหนึ่ง ใช้เวลาเรียน 1 ปีการศึกษา รับผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรีในสาขาอื่นที่มีใช้ปริญญาทางการศึกษามาเรียนเพื่อไปเป็นครู วิชาพื้นฐานการศึกษาที่บังคับเรียนมี 1 วิชา คือ วิชาการศึกษาเชิงบูรณาการ (intergrated education studies) 4 หน่วยกิต เป็นการศึกษาความหมาย รูปแบบหลักการ แนวทางการศึกษาในลักษณะบูรณาการทางปรัชญา สังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง และประวัติศาสตร์นโยบายการศึกษา ประวัติความเป็นมาและภูมิหลังทางการศึกษาของออสเตรเลีย และมีรายวิชาเลือกที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกเรียนได้อีก เช่น วิชาปัญหาพิเศษทางการศึกษา (special problems in education) ศึกษาโดยวิเคราะห์เจาะลึกในประเด็นที่สำคัญและเป็นเหตุการณ์ร่วมสมัย

หรือเป็นข้อค้นพบใหม่ทางวิชาการ วิชาอะบอริจินและการศึกษาทางพหุวัฒนธรรม (aboriginal and multicultural education) เป็นการศึกษาเชิงมานุษยวิทยาเกี่ยวกับการศึกษาของกลุ่มชนต่างวัฒนธรรมและการศึกษาของชาวอะบอริจิน ซึ่งเป็นชนพื้นเมืองของออสเตรเลีย

ในหลักสูตรประกาศนียบัตรทางการศึกษา (postgraduate diploma in education studies) เป็นหลักสูตร 1 ปี เทียบเท่าปริญญาโท เปิดสอนสาขาการศึกษา (education studies) ซึ่งเกี่ยวข้องกับพื้นฐานการศึกษาโดยตรง หลักสูตรนี้มีวิชาบังคับ 2 วิชา คือ วิชาการศึกษาของอะบอริจิน (aboriginal education) 2 หน่วยกิต ศึกษาระบบ วิธีการ รูปแบบ หลักการ แนวคิดของชาวอะบอริจินที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดการปลูกฝัง และการอบรมสั่งสอนชนเผ่าของคน รวมไปถึงความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรมของชนเผ่าที่มีต่อการศึกษา เป็นการศึกษาเชิงนโยบาย เพื่อผสมผสานความเข้าใจต่อกัน และเพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบายการศึกษาของชาติ อีกวิชาหนึ่งคือ วิชาทฤษฎีพื้นฐานการศึกษา (theoretical foundations of education) 3 หน่วยกิต ศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีของการศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาหลักกับหลักการ และแนวคิดทางสังคม ปรัชญา กฎหมาย การเมือง เศรษฐกิจ นโยบายการศึกษาวิเคราะห์ความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ของการศึกษา เชื่อมโยงกับการกำหนดรูปแบบ การจัดการ การบริหารการศึกษา และการพัฒนาการศึกษาของออสเตรเลีย และประเทศที่สำคัญ ส่วนวิชา

เลือกได้แก่สังคมวิทยาการศึกษา (sociology of education) ศึกษาเน้นด้านสังคมวิทยากับความสัมพันธ์ของการศึกษา เศรษฐศาสตร์การศึกษา (economics of education) ศึกษาเน้นประเด็นทางเศรษฐกิจ ค่าใช้จ่ายการลงทุน ค่าจ้าง ค่าแรงงาน ประเมินผลการใช้จ่าย การคุ้มทุน การขาดทุน เกี่ยวกับการเงินและงบประมาณที่ลงทุนทางการศึกษา และรัฐศาสตร์การศึกษา (politics of education) ศึกษาเน้นด้านการเมืองการปกครอง นโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

สำหรับระดับบัณฑิตศึกษา การศึกษาหลักสูตรปริญญาโททางการศึกษา (master of education) เป็นการศึกษาเพื่อค้นคว้าความรู้ใหม่เน้นการทำวิจัยเป็นหลัก มีรายวิชาบังคับเรียนอยู่จำนวนหนึ่งเพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการทำวิจัย ในส่วนของวิชาพื้นฐานการศึกษา มีวิชาบังคับอยู่ 1 รายวิชา จำนวน 3 หน่วยกิตคือ วิชานโยบายการศึกษาในออสเตรเลีย (policy studies in australian education) ศึกษากระบวนการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย หลักการ องค์ประกอบของการดำเนินนโยบายทางการศึกษาในประเทศออสเตรเลีย ปัจจัยที่มีผลต่อการกำหนดนโยบายการศึกษาในทุกระดับการศึกษาของประเทศ และมีวิชาเลือกอยู่ 1 วิชา จำนวน 3 หน่วยกิต คือวิชาโรงเรียน ครอบครัว และสังคม (the school, the family and society) ศึกษาความสัมพันธ์ของการศึกษาในระบบโรงเรียน บทบาทของโรงเรียนในฐานะที่เป็นสถาบันทางสังคม มีส่วนเกี่ยวข้อง

กับเยาวชน ที่มีผลกระทบมาจากครอบครัวและ
ส่งผลต่อครอบครัว

ส่วนการศึกษาระดับปริญญาเอก
(Doctor of Philosophy) เป็นการศึกษาต่อจาก
ระดับปริญญาโท มีรายวิชาพื้นฐานการศึกษา
เป็นวิชาบังคับร่วมอยู่ 1 วิชา จำนวน 3 หน่วย
กิต คือ นโยบายการศึกษาเชิงเปรียบเทียบทาง
ประวัติศาสตร์ (education policy in historical
and comparative perspectives) เป็นการศึกษา
วิเคราะห์นโยบายการศึกษาของประเทศตั้งแต่
อดีตในเชิงเปรียบเทียบหลักการ ปึงจัย ผล
กระทบวิธีการดำเนินนโยบายการศึกษาของ
ประเทศ ผลกระทบที่เกิดจากการกำหนดและ
ดำเนินนโยบายการศึกษา รวมทั้งศึกษานโยบาย
การศึกษาของประเทศที่สำคัญในเชิงเปรียบเทียบ

สำหรับนโยบายของคณะศึกษาศาสตร์เกี่ยวกับวิชาพื้นฐานการศึกษานั้น
ศาสตราจารย์ ดร.โอเวน เอฟ. วัตต์ (Owen F. Watts) คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
เคอร์ดิน กล่าวว่า วิชาพื้นฐานการศึกษาคือวิชา
หลักในการทำความเข้าใจเรื่องราวของการ
ศึกษา ซึ่งปูพื้นฐานให้ผู้เรียนมองเป็นความสัมพันธ์
ระหว่างการศึกษา กับสังคมของตนและสังคม
อื่นได้เป็นอย่างดี ก่อให้เกิดความคิดและการ
เปรียบเทียบอันเป็นการกระตุ้นให้เกิดการ
พัฒนา ปรับปรุงการศึกษาของตนให้ดีขึ้น แต่
เนื่องจากมหาวิทยาลัยใหม่ มีบุคลากรยังไม่มาก
จึงเปิดรายวิชาได้ไม่มาก เป็นรายวิชาบังคับและ
วิชาเลือกเท่านั้น วิชาเฉพาะสาขายังไม่มี แต่มี

แผนจะเปิดในอนาคต โดยเฉพาะระดับบัณฑิต
ศึกษา คือ สาขาการศึกษาเปรียบเทียบ สังคม
วิทยาการศึกษา มานุษยวิทยาการศึกษา เพื่อ
ประโยชน์ในการเสริมสร้างความเข้าใจที่ดี
ระดับนานาชาติ ปราศจากข้อจำกัดเรื่องเชื้อชาติ
ศาสนา เผ่าพันธุ์ สีผิว ช่วยส่งเสริมให้เกิดความ
ร่วมมือและช่วยเหลือกันด้านการศึกษาระดับ
ภูมิภาคและสากลต่อไป²

อย่างไรก็ตาม วิชาพื้นฐานการศึกษา
ยังไม่สามารถนำไปประกอบอาชีพโดยตรงได้
โดยเฉพาะการสอนในระดับประถมศึกษาและ
มัธยมศึกษาเพราะมีใช้เนื้อหาที่จะใช้สอนโดย
ตรงนอกจากจะใช้สอนในหลักสูตรของสถาบัน
การฝึกหัดครูตามวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยเท่า
นั้น จึงไม่อาจเปิดสอนเป็นวิชาเอกหรือวิชา
เฉพาะได้ แต่สามารถเปิดสอนระดับบัณฑิต
ศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ประกอบ
การวางแผน การกำหนดนโยบาย เป็นข้อมูล
ประกอบการตัดสินใจเพื่อพัฒนาและปรับปรุง
การศึกษาของทุกระดับได้จากการสัมภาษณ์
อาจารย์แฟรงค์ เชย์ (Frank Sheehy) ผู้อำนวยการ
การโครงการการศึกษานานาชาติ คณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเคอร์ดิน กล่าวว่า การ
ศึกษาระหว่างประเทศและการศึกษานานาชาติ

² สัมภาษณ์ Professor Dr. Owen F. Watts คณบดีคณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเคอร์ดิน เมื่อวันที่ 18
เมษายน 2539 ณ Education Building ชั้น 2,
มหาวิทยาลัยเคอร์ดิน ออสเตรเลีย

นั้นมีประโยชน์อย่างยิ่งในยุคข้อมูลข่าวสาร เพราะทำให้ทราบเรื่องราวของการศึกษาและผลกระทบที่มีต่อสังคมนั้น ๆ ได้อย่างรวดเร็ว อีกทั้งเป็นพื้นฐานทำความเข้าใจความแตกต่างด้านวัฒนธรรม วิถีชีวิต ระบบสังคม เรียนรู้ซึ่งกันและกันโดยใช้การศึกษาเป็นตัวเชื่อมโยง สร้างความรู้ ความเข้าใจต่อกันและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของกันและกัน จึงควรที่ผู้เรียนศึกษาศาสตร์และสังคมศาสตร์อื่นต้องศึกษาเพื่อสร้างความต่อเนื่องทางความคิดและขยายมุมมองให้กว้างขวางมากขึ้น แม้จะมีใช่เป็นวิชาเอกที่นำไปสอนได้โดยตรง แต่ก็สามารถนำความรู้ไปทำวิจัย วางแผน และพัฒนาการศึกษาได้อย่างมีระบบตามหลักวิชา³

จากสภาพการณดังกล่าวข้างต้น นับว่าเป็นสภาพปกติของวิชาพื้นฐานการศึกษา ลักษณะดังกล่าวมีอยู่เช่นกันในประเทศไทย การศึกษาในลักษณะที่เป็น “ศาสตร์” เป็นการ “เรียนเพื่อรู้” ส่วน “การนำไปใช้” มีเพียงผู้เกี่ยวข้องเพียงไม่กี่คน อีกทั้งผู้เกี่ยวข้องอาจเป็นผู้ไม่ได้เรียนมาโดยตรง เพียงแต่มีประสบการณ์ในการทำงานและศึกษาเพิ่มเติมด้วยตนเองเท่านั้น แต่ในความเป็นศาสตร์ จำเป็นต้องมี “การเรียนการสอน” เพื่อการถ่ายทอด และสืบต่อ รวมทั้งพัฒนาศาสตร์นั้นขึ้น สร้างองค์ความรู้ใหม่ต่อ

ไป การศึกษาวิชาพื้นฐานการศึกษาในระดับปริญญาตรี จึงมีสถานะเป็นวิชาบังคับร่วมในหมวดวิชาชีพครู ซึ่งบรรจุไว้ในหลักสูตรทั้งของไทยและออสเตรเลีย นอกจากนี้ยังมีสถานภาพเป็นวิชาเลือก ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนอีกบางรายวิชาเช่นกันส่วนการศึกษาในสาขาโดยตรงเป็นการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี เพื่อค้นคว้าศึกษาหาความรู้ใหม่ นำไปใช้เพื่อการพัฒนาและสอนในระดับอุดมศึกษาได้โดยตรง ดังนั้น การเรียนการสอนในสาขานี้ จึงมุ่งตอบสนองกำลังคนในระดับสูงเป็นสำคัญ

2. มหาวิทยาลัยออสเตรเลียตะวันตก (The University of Western Australia)

มหาวิทยาลัยแห่งนี้ตั้งอยู่ที่เมืองเพิร์ธ (Perth) รัฐออสเตรเลียตะวันตก เช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยเคอร์ดิน อยู่ห่างจากศูนย์กลางเมืองเพิร์ธไปทางตะวันตกเฉียงเหนือราว 5 กิโลเมตรเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐที่เก่าแก่ที่สุดในรัฐออสเตรเลียตะวันตก ตั้งขึ้นเมื่อ ค.ศ. 1911 ประกอบด้วย 8 คณะวิชา คือ วิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ เกษตรศาสตร์ นิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์และพาณิชย์ศาสตร์ แพทยศาสตร์ อักษรศาสตร์ และศึกษาศาสตร์ นอกจากนี้ยังมีสถาบันเฉพาะด้านอีก ได้แก่ ทันตแพทยศาสตร์ ดนตรี ศิลปกรรมศาสตร์ สถาปัตยกรรมศาสตร์ สังคมศาสตร์ ศาสตร์การสังคม การบริหารและการจัดการ รวมทั้งหมดมี 55 ภาควิชา เปิดสอนระดับปริญญาตรี 55 สาขา ระดับประกาศนียบ-

³ สัมภาษณ์ Dr. Frank Sheehy ผู้อำนวยการโครงการศึกษานานาชาติ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเคอร์ดินเมื่อวันที่ 18 เมษายน 2539 ณ Education Building ชั้น 2 มหาวิทยาลัย เคอร์ดิน ออสเตรเลีย

บัตร 45 สาขาวิชา ระดับปริญญาโท 68 สาขาวิชา และระดับปริญญาเอก 20 สาขาวิชา¹

สำหรับคณะศึกษาศาสตร์ (Faculty of Education) ซึ่งพัฒนามาจากสาขาการสอน (teaching in education) เริ่มเปิดสอนมาตั้งแต่ ค.ศ. 1916 นับว่าเป็นสาขาวิชาที่เก่าแก่ที่สุดของมหาวิทยาลัยแห่งนี้ เพราะมีมาตั้งแต่ยุคเริ่มแรกของการตั้งมหาวิทยาลัย ต่อมาพัฒนาจัดตั้งเป็นคณะศึกษาศาสตร์ขึ้น เมื่อ ค.ศ. 1947 ปัจจุบันมิได้เปิดสอนในสาขาวิชาเอกต่าง ๆ ระดับปริญญาตรีโดยตรง แต่เปิดสอนหลักสูตรอนุปริญญาทางการศึกษา (Diploma in Education) เป็นการศึกษาหลังปริญญาตรี หลักสูตร 1 ปี รับผู้จบปริญญาตรีสาขาต่าง ๆ ที่ประสงค์จะประกอบอาชีพครูเข้ามาศึกษา หลักสูตรนี้เน้นการผลิตครูระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป รวมทั้งผลิตนักบริหารการศึกษา นักวิจัยการศึกษา และนักพัฒนาการศึกษาโดยตรง

หลักสูตรอนุปริญญาทางการศึกษาดังกล่าวมานี้ มีรายวิชาพื้นฐานการศึกษาเป็นวิชาบังคับอยู่ 2 วิชา คือ วิชาสังคมและนโยบาย (social and policy issues) 3 หน่วยกิต ศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับนโยบายและสวัสดิการสังคม ด้านการศึกษา บทบาทของรัฐในการจัดและให้บริการด้านการศึกษาแก่ประชาชนของประเทศ ความสำคัญของการศึกษาในสังคม สถาบันการ

ศึกษาในฐานะสถาบันทางสังคม บทบาทของการศึกษาในการพัฒนาสังคมในประเทศ ระบบการจัดการศึกษา การบริหารการศึกษา ทิศทางและแนวโน้มของการพัฒนาการศึกษาของประเทศ ส่วนอีกวิชาหนึ่ง คือ วิชาชีพครู (pedagogy) 4 หน่วยกิตเป็นการศึกษานูรณ์การของวิชาชีพครูในด้านคุณลักษณะ คุณธรรม จริยธรรม หน้าที่ในความรับผิดชอบของครู ประวัติความเป็นมาและพัฒนาการของวิชาชีพครู มีการฝึกประสบการณ์ในโรงเรียน สังเกตพฤติกรรมในห้องเรียน ช่วยงานในโรงเรียน และทดลองสอน ทดลองจัดกิจกรรมในชั้นเรียน

ในส่วนของวิชาเลือกอีก 4 หน่วยกิต มีรายวิชาทางพื้นฐานการศึกษาเปิดให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนอยู่หลายวิชา เช่น วิชาการศึกษาเปรียบเทียบ (comparative education) 2 หน่วยกิต ศึกษาหลักเกณฑ์ แนวความคิดและทฤษฎีของการศึกษาเปรียบเทียบ ข้อมูลเบื้องต้นสำหรับนักการศึกษาเปรียบเทียบ การเตรียมตัวและหลักการค้นคว้าเพื่อทำการศึกษาเปรียบเทียบ วิชาการศึกษาในแอฟริกา เอเชียและแปซิฟิก (education in africa, asia and the pacific) 2 หน่วยกิต ศึกษาประวัติความเป็นมา แนวคิดรูปแบบ พัฒนาการของการศึกษาในประเทศสำคัญของทวีปแอฟริกา เอเชียและหมู่เกาะในมหาสมุทรแปซิฟิก วิชาสังคมวิทยาการศึกษา (sociology of education) 2 หน่วยกิต ศึกษากระบวนการศึกษา และระบบสังคม อิทธิพลที่มีต่อกัน สถานะของการศึกษาในสังคม

¹ ดูรายละเอียดได้จาก The University of Western Australia, The University of Western Australia Handbook 1996, (Perth: University Press, 1996), 80p

ประเภทต่าง ๆ บทบาทของโรงเรียนในสังคม ความคาดหวังของสังคมที่มีต่อสถาบันการศึกษาและการพัฒนาสังคม วิชาประวัติศาสตร์ การศึกษาในอังกฤษและเวลส์ (history of education in england and wales) 2 หน่วยกิต ศึกษาประวัติศาสตร์ พัฒนาการ รูปแบบ ประชา แนวคิดและวิธีการดำเนินการจัดการศึกษาของประเทศอังกฤษ รวมทั้งหลักการจัดการศึกษาในระบบอาณานิคมและประเทศในเครือจักรภพอังกฤษ วิชาการศึกษาของ อะบอริจิน (aboriginal education) 2 หน่วยกิต ศึกษาความเป็นมาของชนพื้นเมืองอะบอริจินในออสเตรเลีย การดำรงชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม การถ่ายทอดความรู้และการให้การศึกษาของชนเผ่าอะบอริจินรูปแบบการเรียนรู้ของชนกลุ่มน้อย และบทบาทของอะบอริจินในสังคมออสเตรเลีย วิชารัฐศาสตร์การศึกษา (governance of education) 2 หน่วยกิต ศึกษารูปแบบ ขั้นตอน วิธีดำเนินการทางการเมืองที่มีต่อการศึกษานโยบายของรัฐบาล วิธีบริหาร การกำหนดนโยบายการศึกษาโดยผ่านกระบวนการทางการเมือง สำหรับระดับบัณฑิตศึกษา เปิดสอนปริญญาโทบัณฑิตทางการศึกษา (master of education) ในสาขาภาษาศาสตร์ประยุกต์ (applied linguistics) การจัดการศึกษา (educational management) การสอน (teaching) ในสาขาวิชาต่าง ๆ อาทิ ภาษาอังกฤษ (english) ภาษาต่างประเทศอื่น ๆ (foreign language) คณิตศาสตร์ (mathematics) ดนตรี (music) พลศึกษา (physical education) สังคมศึกษา (social

studies) คอมพิวเตอร์ศึกษา (computer studies) การสอนภาษาอังกฤษให้ชาวต่างชาติ (teaching english to speakers of other languages) สุขศึกษา (health education) ศิลปศึกษา (art education) จิตวิทยาการศึกษา (educational psychology) การวิจัยทางการสอน (research on teaching) การอาชีวศึกษา (vocational education) เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการสอน (instructional technology and innovation)

ในส่วน of วิชาพื้นฐานการศึกษา ซึ่งเป็นวิชาบังคับของทุกสาขา วิชาเอกมีวิชาแกนให้ศึกษาบังคับ 1 รายวิชา คือ วิชาการศึกษา (education studies) 3 หน่วยกิต ศึกษาบูรณาการของพื้นฐานการศึกษาทุกด้าน เช่น ประวัติศาสตร์ ประชา สังคมวิทยา รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ มานุษยวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา วิเคราะห์หลักการ แนวคิดของศาสตร์ต่าง ๆ ที่มีต่อการศึกษา ทิศทางและแนวโน้มในการพัฒนาการศึกษา อภิปรายระบบการศึกษาของออสเตรเลีย วิธีการจัดและดำเนินการด้านการศึกษาทั้งในส่วนกลางส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้ยังมีรายวิชาเลือกจำนวน 6 หน่วยกิต ซึ่งผู้เรียนสามารถเลือกเรียนรายวิชาพื้นฐานการศึกษาที่เปิดสอนดังนี้ คือ วิชา นโยบายศึกษา (policy studies) 2 หน่วยกิต ศึกษากระบวนการกำหนดและดำเนินนโยบายทางการศึกษา ปัจจัยที่มีส่วนกำหนดนโยบายการศึกษา รูปแบบและวิธีการจัดการศึกษาการประเมินผลและติดตามการดำเนินการทางการศึกษา วิชาสังคมวิทยาการศึกษา (sociology of

education) 2 หน่วยกิต ศึกษากระบวนการทางการศึกษาและกระบวนการทางสังคม บทบาทของสังคมที่มีต่อการศึกษา บทบาทของการศึกษาที่มีต่อสังคม หน้าที่ของโรงเรียน ความคาดหวังทางสังคมที่มีต่อการศึกษา ความรับผิดชอบของโรงเรียนที่มีต่อสังคม วิชาประวัติศาสตร์การศึกษา (history of education) 2 หน่วยกิต ศึกษาความเป็นมาของการศึกษาในภูมิภาคต่าง ๆ ของโลกทั้งทางซีกโลกตะวันตกและตะวันออก วิเคราะห์พัฒนาการ ระบบ แนวคิด ผลกระทบและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในแต่ละยุคสมัย วิชาการศึกษาเปรียบเทียบ (comparative education) 2 หน่วยกิต ศึกษาหลักการ แนวคิดของการศึกษาเปรียบเทียบ การเตรียมตัว การเตรียมข้อมูล เทคนิควิธีการเลือกคู่กรณีเพื่อทำการศึกษาเปรียบเทียบ ข้อพึงระวังและข้อคำนึงถึงในการศึกษาเปรียบเทียบ ทดลองฝึกประสบการณ์ในการศึกษาเปรียบเทียบ วิชานโยบายการศึกษาระหว่างประเทศ: เอเชีย (international education policy : asia) 2 หน่วยกิต ศึกษานโยบายการศึกษาของประเทศที่สำคัญในเอเชีย ปัจจัยสำคัญในการกำหนดนโยบาย กำหนดรูปแบบและกำหนดการจัดการศึกษาของแต่ละประเทศ การส่งเสริมความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศด้วยกระบวนการทางการศึกษาความร่วมมือและความช่วยเหลือทางการศึกษา วิชากฎหมายกับการศึกษา (law and education) 2 หน่วยกิต ศึกษาเรื่องราวของกฎหมายที่เป็นพื้น

ฐานของการศึกษาข้อกำหนดข้อบังคับทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ระเบียบปฏิบัติของสถาบันศึกษา สิทธิหน้าที่ของพลเมืองในการเข้ารับการศึกษาและบทบัญญัติทางกฎหมายว่าด้วยการให้การศึกษาแก่พลเมืองของรัฐ

สำหรับการศึกษาระดับปริญญาเอก เปิดสอน 2 หลักสูตร คือ การศึกษาคุณบัณฑิต (doctor of education) และปรัชญาคุณบัณฑิต (doctor of philosophy) ในสาขาต่าง ๆ ที่ต่อเนื่องกับปริญญาโทแต่ในหลักสูตรปรัชญาคุณบัณฑิตเปิดสอนเพิ่มในสาขาวิชาประวัติศาสตร์และปรัชญาการศึกษา (history and philosophy of education) สาขาวิชาสังคมวิทยาการศึกษา (educational sociology) ซึ่ง 2 สาขาวิชานี้เป็นสาขาวิชาพื้นฐานการศึกษาโดยตรง

หลักสูตรระดับปริญญาเอกทั้ง 2 หลักสูตร มีรายวิชาบังคับร่วมอันเป็นรายวิชาของพื้นฐานการศึกษา 1 รายวิชา คือ วิชาการศึกษาขั้นสูง (advanced education studies) 3 หน่วยกิต ศึกษานูรณ์การของพื้นฐานการศึกษา วิเคราะห์หลักการปรัชญา สังคมวิทยา มานุษยวิทยา เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา พิจารณาระบบ โครงสร้างและการดำเนินการจัดการศึกษาตามหลักวิชา สัมมนาแนวทางแก้ไขปรับปรุงและ

เสนอแนะทิศทางการศึกษาของชาติ⁵

มหาวิทยาลัยออสเตรเลียตะวันตก
แห่งนี้ เป็นมหาวิทยาลัยขนาดใหญ่และเก่าแก่ที่สุด
ในรัฐออสเตรเลียตะวันตก ดังนั้นความ
พร้อมในด้านบุคลากรและทรัพยากรจึงมีมาก
คณะศึกษาศาสตร์ก็เป็นคณะที่เก่าแก่ตั้งแต่ยุค
เริ่มแรกของการตั้งมหาวิทยาลัย จึงพัฒนาวิชา
ชีพครูอย่างต่อเนื่อง ปัจจุบันมหาวิทยาลัยมี
นโยบายเน้นการผลิตระดับบัณฑิตศึกษาใน
สาขาต่าง ๆ ทางศึกษาศาสตร์มากขึ้น ระดับ
ปริญญาตรีศึกษาศาสตร์นั้นมิได้ผลิตเองโดย
ตรงแล้วมีแค่หลักสูตรอนุปริญญาทางการศึกษา
ซึ่งเป็นหลักสูตรหลังปริญญาตรี รับผู้จบ
ปริญญาตรีในสาขาต่าง ๆ ที่ต้องการจะเป็นครู
มาเข้าเรียน วิชาพื้นฐานการศึกษาจึงเป็นวิชา
บังคับร่วมอยู่ในทุกหลักสูตรและมีสาขาเฉพาะ
ในระดับปริญญาเอกด้วยถึง 2 สาขา เป็นการ
พัฒนาสาขาวิชานี้ไปถึงระดับสูง เพื่อมุ่งเน้น
การสร้างองค์ความรู้ใหม่ เพราะลักษณะและ
ธรรมชาติของวิชาพื้นฐานการศึกษามีความเป็น
ศาสตร์ที่มีเนื้อหาสาระ (content) เป็นองค์
ประกอบใหญ่ การผลิตบัณฑิตจึงเป็นการผลิต
บุคลากรในระดับสูงไปในตัว โดยผู้จบการ
ศึกษานี้สามารถเข้าทำงานสอนในระดับ
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยและทำงานวิจัย วางแผน
และพัฒนาการศึกษาในหน่วยงานต่าง ๆ ได้

รวมทั้งทำงานด้านการศึกษาในหน่วยงานหรือ
องค์การระหว่างประเทศได้อีกด้วย

3. มหาวิทยาลัยเมอร์ด็อก

(Murdoch University)

มหาวิทยาลัยแห่งนี้ตั้งอยู่ที่เมือง
เพิร์ธ รัฐออสเตรเลียตะวันตก ห่างจากใจกลาง
เมืองเพิร์ธไปทางตะวันออกประมาณ 15
กิโลเมตร ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1973 ชื่อของ
มหาวิทยาลัยตั้งขึ้นตามชื่อของ Sir Walter
Murdoch ผู้เป็นนักเรียนดีเด่นของออสเตรเลีย
มหาวิทยาลัยนี้ได้รับรางวัลเกียรติคุณ “Civic
Design Award” ในปี ค.ศ. 1987 ด้านการออกแบบ
สถาปัตยกรรม การตกแต่งบริเวณและ
รักษาสีสิ่งแวดล้อมดีเด่น ประจำปี ปัจจุบันเปิด
สอน 8 คณะวิชา ได้แก่ คณะวิศวกรรมศาสตร์
และเทคโนโลยี คณะชีววิทยาและสิ่งแวดล้อม
คณะสัตวแพทยศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจ คณะ
นิติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ คณะ
มนุษยศาสตร์ และคณะศึกษาศาสตร์⁶

คณะศึกษาศาสตร์ของมหาวิทยาลัย
นี้ ตั้งขึ้นพร้อมกับการตั้งมหาวิทยาลัย ปัจจุบัน
เปิดสอนในสาขาต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับปริญญาตรี
จนถึงปริญญาเอกในระดับปริญญาตรีเปิดสอน
หลักสูตรการศึกษบัณฑิต (bachelor of
education) สาขาการประถมศึกษา (primary

⁵ ข้อมูลจาก The University of Western Australia,
Faculty of Education 1996, (Perth: University
Press, 1996) 60p

⁶ รายละเอียดได้จาก Murdoch University, Murdoch
University Handbook 1996, (Perth:
University Press, 1996) 40p

education) และสาขามัธยมศึกษา(secondary education) หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (bachelor of art) สาขาการศึกษา (education studies) ทุกหลักสูตรมีรายวิชาพื้นฐานการศึกษาเป็นวิชาบังคับอยู่ 2 วิชา คือ โรงเรียนและบริบท (school and context) 3 หน่วยกิต ศึกษาบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนในฐานะที่เป็นสถาบันสังคม ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน กระบวนการต่าง ๆ ในโรงเรียนกับการปลูกฝัง อบรม ชักจูงเยาวชนของชาติ ความสำคัญของการศึกษาในสังคม โรงเรียนในฐานะเป็นหน่วยงานของรัฐและเป็นเครื่องมือทางสังคมการศึกษา กับชุมชน หลักและแนวคิดทางการศึกษาที่มีต่อสังคม ระบบการจัดการบริหารโรงเรียนกับบริบททางสังคม กับอีกวิชาหนึ่ง คือ วิชาอะบอริจินและการศึกษาพหุวัฒนธรรม(aboriginal and multicultural education) 2 หน่วยกิต เป็นการศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรมเชิงมานุษยวิทยาเกี่ยวกับชนกลุ่มดั้งเดิมอะบอริจินในด้านสังคมความเป็นอยู่ความเชื่อ ประเพณี วัฒนธรรม การให้การศึกษารับรู้และถ่ายทอดความรู้กันในกลุ่มชนที่มีลักษณะแตกต่างไปจากชนกลุ่มใหญ่ อีกทั้งมีลักษณะเฉพาะของกลุ่ม เป็นการเรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับประเทศและประชากรของตน

สำหรับหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาการศึกษา (education studies) เป็นหลักสูตรการศึกษาวิชาของพื้นฐานการศึกษาโดยตรง หลักสูตรนี้จัดขึ้นในลักษณะวิชาเอกคู่ (double major) ผู้เรียนสาขาวิชานี้สามารถเลือก

เรียนอีกสาขาหนึ่งคู่ขนานไปได้ อาทิ นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ ภาษาศาสตร์ บริหารรัฐกิจ บริหารธุรกิจ จิตวิทยา นิเทศศาสตร์ สิ่งแวดล้อม ฯลฯ เพื่อเตรียมนักศึกษาไปทำงานด้านวิจัยและพัฒนาศึกษา วางแผนและนโยบายการศึกษา ตลอดจนหน่วยงานของรัฐ ของเอกชนและองค์การระหว่างประเทศต่าง ๆ ที่ต้องใช้ความรู้ทางการศึกษาในฐานะที่เป็นศาสตร์โดยตรง เช่น นักเขียน นักข่าว นักหนังสือพิมพ์ นักสื่อสารมวลชน นักวิจัย นักบริหาร ฯลฯ ที่ทำงานนอกเหนือไปจากงานสอนในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ

หลักสูตรดังกล่าวนี้เป็นหลักสูตรที่ศึกษาวิชาพื้นฐานการศึกษาเป็นวิชาเอกโดยตรง มีวิชาต่าง ๆ หลายวิชา เช่น ปรัชญาการศึกษา (philosophy of education) 2 หน่วยกิต ศึกษาแนวคิด หลักการทางปรัชญาการศึกษาของสำนักนักคิดต่าง ๆ ทั้งทางโลกตะวันตกและตะวันออกวิเคราะห์การศึกษาของชาติตามหลักปรัชญาแต่ละลัทธิ ประวัติศาสตร์การศึกษา (history of education) 2 หน่วยกิต ศึกษาพัฒนาการของการสังคมความคิดกระบวนการเรียนรู้ และถ่ายทอดวิทยาการของโลกตะวันตกและตะวันออกวิเคราะห์สาเหตุ ปัจจัย ผลกระทบต่าง ๆ ที่มีต่อการศึกษแต่ละยุคสมัย สังคมวิทยาการศึกษา (sociology of education) 2 หน่วยกิต ศึกษากระบวนการทางการศึกษา และกระบวนการทางสังคมที่มีบทบาทต่อกัน อิทธิพลทางความคิดหลักเกณฑ์ทางสังคมที่มีผลต่อการศึกษา บทบาทของการศึกษาที่มีต่อ

สังคม มานุษยวิทยาการศึกษา (anthropology of education) 2 หน่วยกิต ศึกษากระบวนการความคิด ความเชื่อ ค่านิยม ประเพณี วัฒนธรรมเชื้อชาติ ศาสนาและเผ่าพันธุ์ที่มีผลต่อการศึกษา วิเคราะห์กระบวนการถ่ายทอดความรู้และวิธี ให้การศึกษาของแต่ละกลุ่มชนที่สำคัญ มีการสำรวจและศึกษาเป็นรายกรณี เศรษฐศาสตร์ การศึกษา (economics of education) 2 หน่วยกิต ศึกษากระบวนการและกระบวนการทาง เศรษฐศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา หลักการ จัดสรรงบประมาณ การจัดทำรายรับ รายจ่าย การประมาณการค่าใช้จ่าย การลงทุน การเข้าสู่ ตลาดแรงงานและการพัฒนากำลังคน รัฐ ศาสตร์การศึกษา (politics of education) 2 หน่วยกิต ศึกษากระบวนการและกระบวนการ ทางการศึกษาในบริบทการเมือง บทบาท ของการเมือง การกำหนดนโยบาย ทิศทาง ของ การบริหารประเทศที่มีผลต่อการศึกษา การ ศึกษาเปรียบเทียบ (education in comparative contexts) 2 หน่วยกิต ศึกษาหลักและวิธีการ ศึกษาเปรียบเทียบ ระบบการศึกษาของประเทศ ต่าง ๆ การเปรียบเทียบบริบททางสังคม วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ที่มีผลต่อการศึกษาทั้ง ระดับภูมิภาค ประเทศ และนานาชาติ บทบาท ความร่วมมือและช่วยเหลือกันทางการศึกษา ระหว่างประเทศ

นอกจากนี้ยังมีวิชาเลือกอีกหลาย รายวิชา เช่น ประเด็นคัดสรรทางปรัชญาการศึกษา (selected topics in philosophy of education) เลือกศึกษาเฉพาะหัวข้อสำคัญหรือ

ประเด็นที่กำลังเป็นปัญหา นำมาอภิปรายเชิง วิพากษ์เพื่อวิเคราะห์เนื้อหา หรือแนวทางใน การกำหนดปรัชญาการศึกษา ปัญหาพิเศษทาง ประวัติศาสตร์การศึกษา (special problems in history of education) ศึกษาค้นคว้าหรือ จุดสำคัญทางประวัติศาสตร์การศึกษา วิเคราะห์ ประเด็นที่เป็นปัญหา นำมาสัมมนาหาข้อมูล วิพากษ์ข้อค้นพบใหม่ด้วยวิธีการทางประวัติ ศาสตร์ การศึกษาของประเทศในเอเชียและแปซิฟิก (education in asia and the pacific) ศึกษา ระบบการศึกษา นโยบาย จุดมุ่งหมาย วิธีการจัด และดำเนินการทางการศึกษาของประเทศที่ สำคัญในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิกพร้อมทั้ง ศึกษาลักษณะเฉพาะของประเทศที่สำคัญเพื่อ อภิปรายผลที่มีต่อการศึกษาของประเทศนั้น ๆ สตรีกับการศึกษา (women and education) เป็น การศึกษาโครงสร้างทางสังคม กฎหมาย ประเพณี วัฒนธรรมที่มีผลต่อโอกาส ความ เสมอภาค ความก้าวหน้า สิทธิของสตรี ใน ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา โดยเฉพาะ สตรีในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก

ในระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัย แห่งนี้มีหลายหลักสูตร เช่น หลักสูตร ประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการศึกษา (graduate diploma in education) เป็นหลักสูตร 1 ปี รับผู้ จบปริญญาตรีในสาขาต่าง ๆ ที่มีใช้ทางการ ศึกษาเข้าเรียนในสาขาการประถมศึกษา (primary education) สาขามัธยมศึกษา (secondary education) สาขาอุดมศึกษาและการ ศึกษาผู้ใหญ่ (tertiary and adult education) และ

สาขาการศึกษา (education studies) ซึ่งในทุกสาขาวิชาพื้นฐานการศึกษาเป็นวิชาบังคับร่วมอยู่ 1 วิชา คือ วิชา แนวคิดทางการศึกษาร่วมสมัย (contemporary educational thought) ศึกษาแนวคิดทางปรัชญา สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ฯลฯ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิเคราะห์ประเด็นทางการศึกษากับหลักวิชาในสาขาต่าง ๆ อภิปรายสาเหตุ ผลกระทบและแนวทางที่สำคัญในการจัดการศึกษาของชาติ

ส่วนสาขาการศึกษา (education studies) เป็นสาขาที่ศึกษาวิชาพื้นฐานการศึกษาเป็นวิชาเฉพาะโดยตรง มีวิชาต่าง ๆ ในสาขามากมาย เช่น วิชาการศึกษาในบริบท (education in context) เป็นการศึกษาในระบบ สังคม หลักการ แนวคิดของสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรมที่มีผลโดยตรงต่อการศึกษาในแง่ของการกำหนดนโยบายการจัดการ การวางระบบและการดำเนินงานทางการศึกษาทั้งในบริบทของประวัติศาสตร์ สภาพปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคตวิชาอะบอริจินและการศึกษาพหุวัฒนธรรม (aboriginal and multicultural education) เป็นการศึกษาและวิเคราะห์ระบบการศึกษากับความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมเผ่าพันธุ์ เชื้อชาติ ประเพณี ความเชื่อต่าง ๆ ที่มีผลต่อการจัดการศึกษา โดยเฉพาะกรณีตัวอย่าง คือ ชนเผ่าอะบอริจิน ซึ่งเป็นชนพื้นเมืองเดิมของออสเตรเลีย วิชาพัฒนาการและความขัดแย้ง : การศึกษาและประเด็นทางสังคม (development and conflict : education

and social issues) เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับโครงสร้างทางสังคมประเภทต่าง ๆ ที่มีผลต่อการพัฒนาของการศึกษาและมีผลต่อการเป็นปัญหา อุปสรรคทางการศึกษา รวมทั้งการจัดระเบียบทางสังคม การกำหนดบทบาทหน้าที่และสถานภาพของคนในสังคมที่ส่งผลต่อการศึกษาของคนในสังคม วิชาเพศกับการศึกษา (gender and education) เป็นการศึกษาวิเคราะห์กฎเกณฑ์ระเบียบของสังคมที่มีส่วนกำหนดสถานะของเพศชายและหญิงกับการศึกษา วิชารัฐศาสตร์การศึกษา (politics of education) เป็นการศึกษาหลักการและความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับการเมือง บทบาททางการเมืองกับผลที่เกิดขึ้นกับการศึกษา วิชาศาสนากับการศึกษา (religious and education) เป็นการศึกษาแนวคิดและหลักการทางศาสนาที่สำคัญเพื่อนำมาใช้ในการศึกษา วิเคราะห์รูปแบบและแนวทางในการแสวงหาความรู้ตามหลักธรรมของศาสนาองค์สำคัญ วิชาการศึกษาเปรียบเทียบและการศึกษานานาชาติ (foreign and comparative education) เป็นการศึกษาหลักและทฤษฎีทางการศึกษาเปรียบเทียบ รวมทั้งศึกษาระบบการศึกษาของประเทศต่าง ๆ ที่สำคัญโดยใช้หลักการการศึกษาเปรียบเทียบวิชาโครงการการศึกษา (education studies project) เป็นการเสนอหัวข้อและโครงร่างเพื่อทำการศึกษาและค้นคว้าแสวงหาความรู้ใหม่ โดยประมวลหลักวิชาต่าง ๆ นำไปศึกษาด้วยตนเอง แล้วนำเสนอข้อค้นพบเป็นรายงานภาคินพนธ์

ระดับปริญญาโททางการศึกษา (master of education) และปริญญาเอกทางการศึกษา (doctor of education) มีสาขาต่าง ๆ คือ การศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาวิชาชีพ (adult & professional education) หลักสูตรศึกษา (curriculum studies) จิตวิทยาการศึกษา (education psychology) การวัดและประเมินผลโครงการ (programmed evaluation & measurement) การจัดการและผู้นำทางการศึกษา (educational management and leadership) และสังคม การเมือง และปรัชญาการศึกษา (social, political and philosophical studies) ซึ่งในทุกสาขาดังกล่าวมีวิชาพื้นฐานการศึกษาเป็นวิชาบังคับร่วมอยู่ 1 วิชา คือ แนวคิดขั้นสูงทางการศึกษาและสังคม (advanced Social and educational ideas) เป็นการวิเคราะห์และวิพากษ์ระบบการศึกษากับแนวความคิดทางสังคมปรัชญาและเปลี่ยนแปลงของบริบทในสังคมที่มีต่อการศึกษา ติดตามความเคลื่อนไหวทางการศึกษา เสนอแนะรูปแบบและแนวทางเพื่อปรับปรุงการศึกษาที่เหมาะสมในอนาคต

สำหรับปริญญาโทสาขาสังคม การเมือง และปรัชญาการศึกษาเป็นสาขาที่ศึกษาวิชาพื้นฐานการศึกษาโดยตรง มีวิชาต่าง ๆ ที่สอนต่อเนื่องมาจากระดับปริญญาตรี แต่เป็นการศึกษารับรู้ขั้นสูงในลักษณะศึกษาด้วยตนเอง เสนอโครงการวิจัยและสัมมนา วิชาที่ต้องศึกษาเพิ่มเติมได้แก่ วิชามุมมองและประเด็นสำคัญทางการศึกษา (perspectives and current issues

in education) เป็นการวิเคราะห์และวิพากษ์ปัญหาการศึกษาในปัจจุบัน ผลต่อเนื่องมาจากในอดีตวินิจฉัยโดยอาศัยหลักทางพื้นฐานการศึกษาในเชิงบูรณาการ ศึกษาภาพรวมของการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศหาทิศทางและแนวโน้มในการพัฒนาการศึกษา วิชาปฏิบัติการทางการศึกษา (education studies practicum) เป็นการสัมมนาหลักการ แนวคิดทางการศึกษาเพื่อเสนอโครงการศึกษาด้วยตนเองด้วยการทำวิจัยสร้างองค์ความรู้ใหม่ นำเสนอรายงานเป็นภาคินิพนธ์และนำข้อค้นพบมาอภิปรายร่วมกันในห้องเรียน ส่วนระดับปริญญาเอก เป็นการศึกษาต่อเนื่องจากปริญญาโท ศึกษารายวิชาทางการศึกษาและทางสังคมศาสตร์หรือมนุษยศาสตร์ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอกเพิ่มเติมเพื่อขยายองค์ความรู้ระดับสูง⁷

มหาวิทยาลัยเมอร์ดอคแห่งนี้ แม้ว่า จะเป็นมหาวิทยาลัยใหม่แต่ก็พัฒนาสาขต่าง ๆ ไปได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง โดยเฉพาะทางด้านศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมินโฮบายขยายองค์ความรู้ให้สูงขึ้นโดยเฉพาะแค่ศาสตร์ทางการสอนเท่านั้น แต่ศาสตร์ในเชิงหลักการ แนวคิดและเนื้อหาอันเป็นแก่นแท้ของการศึกษาและเป็นพื้นฐานทำความเข้าใจเพื่อศึกษา

⁷ สรุปความจาก Murdoch University, Faculty of Education 1996, (Perth: University Press, 1996), 50p

ระดับสูงขึ้นได้มุ่งเน้นเป็นนโยบายของมหาวิทยาลัยด้วยเพราะตามจุดประสงค์ต้องการให้เป็นมหาวิทยาลัยเพื่อพัฒนาวิชาการโดยตรง จึงพัฒนาทางการศึกษาควบคู่กันไปทั้งด้านวิชาการและวิธีการ อีกทั้งมีหลายระดับและหลายหลักสูตรให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเลือกศึกษาได้ตามความต้องการ นอกจากนี้ยังมีนโยบายให้การศึกษเป็นเครื่องมือในการพัฒนาสังคมต่าง ๆ จึงจัดหลักสูตรคู่ขนานให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนในเชิงสหวิทยาการได้อีกด้วย วิชาพื้นฐานการศึกษาซึ่งสัมพันธ์กับหลักการดังกล่าวจึงพัฒนาสาสตร์ไปได้อย่างกว้างขวางและขยายต่อระดับสูงได้โดยตรง

4. มหาวิทยาลัยเอ็ดดิธ โคแวน (Edith Cowan University)

เป็นมหาวิทยาลัยขนาดใหญ่เป็นอันดับสองของมหาวิทยาลัยในเมืองเพิร์ธ ประกอบด้วย 3 วิทยาเขต คือ ที่เซอร์ชแลนด์ (Churchlands) ที่จูนดัลพและเมาท์ลอว์เลย์ (Joondalup & Mt. Lawley) และที่บันเบอร์รี่ (Bunbury) ตั้งอยู่ทางตอนใต้ของเมืองเพิร์ธ ห่างจากตัวเมือง 150 กิโลเมตร ชื่อของมหาวิทยาลัยแห่งนี้ สถาปนาขึ้นตามชื่อของท่านเอ็ดดิธ เคอร์ค ซี โคแวน (Edith Dircksey Cowan) สุภาพสตรีผู้ได้รับคัดเลือกเป็นสมาชิกรัฐสภาออสเตรเลียคนแรก เมื่อ ค.ศ. 1921 นางเป็นผู้จุดประกายความคิดที่ว่า การศึกษาเพื่อปวงชน (education for all) ต้องการยกระดับการศึกษาของออสเตรเลีย

เพื่อให้สูงขึ้นและเปิดโอกาสให้สตรีได้รับการศึกษากว้างขวางขึ้นด้วย⁸

ปัจจุบันมหาวิทยาลัยแห่งนี้เปิดสอน 11 คณะวิชา คือ ศิลปกรรมศาสตร์ (performing arts) อักษรศาสตร์ (arts) บริหารธุรกิจ (business) ศึกษาสาสตร์ (education) วิศวกรรมศาสตร์ (engineering) วิทยาศาสตร์สุขภาพ (health science) พยาบาลศาสตร์ (nursing) จิตวิทยา (psychology) วิทยาศาสตร์ (science) สังคมศาสตร์ (social science) และเทคโนโลยี (technology) รวมทั้งสิ้น 60 สาขาวิชาในระดับตั้งแต่ปริญญาตรีจนถึงปริญญาเอก⁹

คณะศึกษาศาสตร์ (faculty of education) ของมหาวิทยาลัยแห่งนี้เป็นคณะเก่าแก่คณะหนึ่ง พัฒนามาจากสาสตร์ทางการสอน (teaching) ปัจจุบันเปิดสอนปริญญาตรีในสาขาการศึกษาปฐมวัย (early childhood studies) การประถมศึกษา (primary education) การมัธยมศึกษา (secondary education) ดนตรีศึกษา (music education) ทุกสาขามีวิชาพื้นฐานการศึกษาเป็นวิชาบังคับร่วมอยู่ 1 รายวิชา คือ วิชาการศึกษาของออสเตรเลีย (Australian

⁸ ดูรายละเอียดจาก Edith Cowan University, Edith Cowan University Handbook 1996, (Perth: University Press, 1996) 55p

⁹ สรุปความจาก Edith Cowan University, Welcome to Edith Cowan University: An Introduction, (Perth: University Press, 1996) 60p

education) ศึกษาประวัติความเป็นมาของการศึกษาในออสเตรเลีย ระบบการจัดการ การดำเนินการด้านการศึกษา การพัฒนาและปรับปรุงการศึกษา รวมทั้งรูปแบบ แนวคิดทางการศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา นอกจากนี้ยังมีรายวิชาเลือกอีกหลายวิชา เช่น วิชาการศึกษาและวัฒนธรรมของชาวอะบอริจิน (Aboriginal Education and Culture) ศึกษา ระบบวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และการศึกษาของชนเผ่าอะบอริจิน วิชาสังคม โรงเรียนและการศึกษา (society, school and education) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน ระบบการศึกษาและสังคม บทบาท ความคาดหวัง และหน้าที่ของโรงเรียนในฐานะที่เป็นสถาบันการศึกษาที่มีผลต่อสังคม

ระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการศึกษา (graduate diploma in education) เป็นหลักสูตร 1 ปี รับผู้จบปริญญาตรีสาขาต่าง ๆ ที่ต้องการเป็นครูเข้าศึกษารายวิชาชีพครู สำหรับระดับนี้มีวิชาพื้นฐานการศึกษาเป็นวิชาบังคับ 1 วิชา คือ วิชานโยบายและทฤษฎีทางการศึกษา (educational policies and theories) ศึกษาหลักการ แนวคิดทางการศึกษา กระบวนการกำหนดนโยบายการศึกษาวิเคราะห์ระบบการศึกษาด้วยหลักวิชา ศึกษาวิธีการจัดการศึกษาและปัญหาในการดำเนินการ โดยเฉพาะการศึกษาของออสเตรเลีย นอกจากนี้ยังมีรายวิชาเลือกให้เรียนเพิ่มเติม เช่น วิชาการศึกษาในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก (education in asia and the pacific) ศึกษา ระบบการศึกษาบริบททางสังคมของ

ประเทศในเอเชียและแปซิฟิกที่สำคัญ พิจารณา รูปแบบ แนวคิดและวิธีดำเนินการ วิชาเชื้อชาติ ศาสนา และการศึกษา (race, religion and education) ศึกษาความคิด ความเชื่อของกลุ่มชน และศาสนาที่สำคัญที่มีผลต่อการศึกษา วิชาการเมือง เศรษฐกิจและการศึกษา (politics, economics and education) ศึกษา ระบบและกระบวนการทางการเมืองและเศรษฐกิจที่มีผลต่อการศึกษา

ระดับปริญญาโท (master of education) และปริญญาเอก (doctor of philosophy) มีสาขาต่าง ๆ มากมาย ได้แก่ ศิลปศึกษา (art education) อาชีพศึกษา (career education) เด็กพิเศษ (children with special needs) คอมพิวเตอร์ศึกษา (computer education) การละคร (drama studies) การศึกษาปฐมวัย (early childhood education) นโยบายและบริหารการศึกษา (educational policy and administrative studies) สุขศึกษา (health education) คหเศรษฐศาสตร์ศึกษา (home economics education) สื่อและเทคโนโลยีการศึกษา (interactive multimedia) ภาษาและการรู้หนังสือ (language and literacy) คณิตศาสตร์ศึกษา (mathematics education) ดนตรีศึกษา (music education) พลศึกษา (physical education) ศาสนาศึกษา (religious education) วิทยาศาสตร์ศึกษา (science education) สังคมศึกษา (social science education) การเรียนการสอน (teaching and learning) และการสอนภาษาอังกฤษให้ชาวต่างชาติ (teaching english

to speakers of other languages)ทุกสาขาวิชาดังกล่าวข้างต้นนี้ มีวิชาพื้นฐานการศึกษาเป็นวิชาบังคับเรียน 1 รายวิชา คือ วิชาการศึกษากับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (education and human resource development) ศึกษากระบวนการของการศึกษาตามแนวคิด ทางปรัชญา สังคม เศรษฐกิจ การเมือง และประวัติศาสตร์เพื่อการพัฒนาการศึกษาและพัฒนากำลังคน วิเคราะห์ระบบการศึกษาตามแนวคิดของศาสตร์แขนงต่าง ๆ และวิพากษ์การศึกษาในปัจจุบัน เพื่อศึกษารูปแบบและแนวทางจัดการศึกษาที่เหมาะสม สำหรับวิชาเลือก มีให้ผู้เรียนเลือกเรียนได้แก่ วิชาเผ่าพันธุ์ วัฒนธรรมและการศึกษา (ethnic, culture and education) ศึกษาเชิงมานุษยวิทยาการศึกษาด้านเผ่าพันธุ์ วัฒนธรรม ความเชื่อ ความคิดและวิถีถ่ายทอดความรู้ของกลุ่มชนที่มีความแตกต่างด้านเชื้อชาติ ศาสนา สปีชี ฯลฯ นโยบายการจัดการศึกษาเพื่อความสมดุลในสังคมที่มีความหลากหลาย วิชาการศึกษาเปรียบเทียบ เพื่อพัฒนา (comparative education for development) ศึกษาหลักและวิธีการศึกษาเปรียบเทียบระบบการศึกษาของประเทศต่าง ๆ เปรียบเทียบระบบการศึกษาเพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการศึกษาของประเทศที่สำคัญ วิชาเศรษฐศาสตร์ การเมือง และกฎหมายการศึกษา (educational law, politics and economics) ศึกษากระบวนการและหลักการทางกฎหมาย การเมืองและเศรษฐกิจที่มีผลต่อระบบการศึกษาในเชิงนโยบาย การจัดการ

และการบริหารการศึกษา โดยเน้นการศึกษาของออสเตรเลีย

สำหรับระดับปริญญาเอก มีสาขาต่าง ๆ ต่อเนื่องจากปริญญาโท มีวิชาพื้นฐานการศึกษาเป็นวิชาบังคับเรียน 1 รายวิชา คือ วิชาปัญหาและแนวโน้มการศึกษาของโลก (the world's trend and education problem) ศึกษาแนวความคิดใหม่ทางพื้นฐานการศึกษา บูรณาการหลักและมโนทัศน์มองภาพการศึกษาระดับสากล ศึกษาปัญหา แนวทางปรับปรุงแก้ไขและแนวโน้มในการพัฒนาการศึกษาของประเทศที่สำคัญ แสวงหาความร่วมมือและช่วยเหลือกันทางการศึกษาในเวทีโลก สำหรับวิชาเลือกมีวิชาดังนี้ คือ วิชาสัมมนานโยบายและทิศทางการศึกษาของออสเตรเลีย (the australian educational policy and direction) วิเคราะห์และวิพากษ์นโยบายการศึกษาของออสเตรเลียตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันศึกษาประเด็นที่เป็นปัญหาและผลกระทบต่อการศึกษาของชาติ

เกี่ยวพบประสบการณ์

จากการศึกษาดูงานมหาวิทยาลัย 4 แห่ง ณ เมืองเพิร์ธ ประเทศออสเตรเลีย ดังกล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่ามหาวิทยาลัยใหญ่ทั้ง 4 แห่ง โดยเฉพาะคณะศึกษาศาสตร์มีการเปิดสอนหลายระดับหลายประเภทและหลายสาขาวิชาเอก วิชาพื้นฐานการศึกษา ซึ่งเป็นวิชาแกนของศึกษาศาสตร์ถูกจัดไว้เป็นวิชาบังคับร่วมในทุกระดับการศึกษา ตั้งแต่ปริญญาตรีจนถึงปริญญาเอก พร้อมทั้งมีรายวิชาเลือกให้ศึกษา

เพิ่มเติมด้วย นอกจากนี้ยังมีเปิดสอนเป็นสาขาวิชาเฉพาะหรือวิชาเอกโดยตรงด้วยทั้งในหลักสูตรปริญญาตรี ปริญญาตรีต่อเนื่อง ประกาศนียบัตรบัณฑิต ปริญญาโทและปริญญาเอก ทั้งนี้เพราะสามารถนำไปประกอบอาชีพได้โดยตรง เช่น เป็นนักวิจัย นักวางแผน และนักโยบาย นักวิเคราะห์ข้อมูลทางการศึกษา นอกเหนือไปจากงานสอนในวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยทางด้านศึกษาศาสตร์ ทำให้ศาสตร์ทางพื้นฐานการศึกษาขยายตัวออกไปอย่างกว้างขวางและสามารถนำไปใช้ประกอบอาชีพได้ จึงทำให้สาขาวิชาพัฒนาขึ้นอย่างแพร่หลาย

มุมมองของประสบการณ์ที่ผ่านพบตรงนี้ให้แง่คิดว่า ในประเทศไทยเรานี้พัฒนาวิชาชีพครูและการฝึกหัดครูมากกว่า 100 ปี แล้ว คือ ตั้งแต่เริ่มปฏิรูปการฝึกหัดครูอย่างเป็นระบบ เมื่อ พ.ศ. 2435 ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว แต่ศาสตร์ทางพื้นฐานการศึกษา อันเป็นหัวใจของการศึกษาโดยตรง กลับมิได้พัฒนาอย่างต่อเนื่องมา การผลิตครูที่ดำเนินมาตั้งแต่ต้น ก็คือ มุ่งเน้นการผลิต “ผู้สอน” ในสาขาวิชาเอกต่าง ๆ มิได้มุ่งผลิต “ผู้คิดค้น” “ผู้วิจัย” “ผู้วางแผน” หรือ “ผู้ติดตามผล” “ผู้ประเมินผล” และ “ผู้คาดการณ์” หรือ “ผู้ทำนายการณ์” ทางด้านการศึกษาโดยตรงนอกไปมากกว่าการก้าวขึ้นสู่ “ผู้บริหาร” ทางการศึกษาที่ต้องใช้วิชาพื้นฐานการศึกษาโดยตรง ก็เป็น “ผู้สอน” มาก่อนแล้วสอบนเลื่อนระดับเปลี่ยนสายหรือไต่เต้าไปสู่ตำแหน่งบริหารสูงขึ้นตามกลไกแห่งระเบียบของระบบ

บริหารราชการแผ่นดินเท่านั้นมิได้ผลิตผู้ทำหน้าที่ดังกล่าวผ่านกระบวนการของการศึกษาและการเรียนรู้ตามหลักวิชาไปอาจไปศึกษาเพิ่มเติมด้วยตนเองหรือผ่านการอบรมก่อนเข้ารับตำแหน่งบริหารซึ่งได้รับเนื้อหาไปเพียงบางส่วนเท่านั้น

เมื่อโครงการสร้างการเติบโตในสายงาน อาศัยหลักประสบการณ์มากกว่าหลักวิชาการ ดังนั้น การดำเนินงานจึงมีความหลากหลายเป็นระบบของใครของมัน มิใช่ระบบตามหลักวิชาแบบสากลประสบการณ์จากผู้บริหาร ผู้วางแผน ผู้กำหนดนโยบาย ซึ่งอาจมีส่วนคืออยู่บ้างบางส่วนแต่ก็เป็นการรับรู้เฉพาะคน การวางรากฐานของการศึกษาจึงได้รับการมอง การมุ่งเน้น หรือการสนับสนุนเป็นเพียงบางจุด บางประเด็น จากประสบการณ์ส่วนตัวของผู้ที่มามีดำรงตำแหน่ง มิได้เป็นการมองเพื่อทำความเข้าใจอย่างครบวงจร เป็นระบบและอาศัยหลักวิชามาอ้างอิงจึงเป็นจุดอ่อนอีกจุดหนึ่งของการศึกษาไทยและเป็นจุดสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการศึกษาอย่างเป็นระบบด้วย

แต่อย่างไรก็ตามในยุคข้อมูลข่าวสารหรือสังคมสารสนเทศอันเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุคโลกาภิวัตน์ขณะนี้ มีผลกระทบมาถึงการศึกษาด้วย โดยตรง วิชาชีพศึกษาศาสตร์หรือวิชาชีพครูก็ได้รับผลกระทบต้องมีการปรับเปลี่ยนไปด้วยเช่นกัน วิชาพื้นฐานการศึกษาในมหาวิทยาลัยเมืองไทยจึงได้รับการพัฒนาขึ้นอย่างมาก หลายสถาบันพัฒนาเป็น

“วิชาโท” เปิดสอนระดับปริญญาตรี มีรายวิชาให้เลือกมากมายทั้งในหมวดวิชาชีพครูและวิชาเลือกเสรี หลายสถาบันพัฒนาเป็น “ปริญญาโท” และ “ปริญญาเอก” ทางด้านพัฒนศึกษา หรือพัฒนศึกษาศาสตร์ หรือ สังคมศาสตร์การศึกษา อีกทั้งมีหลักสูตรร่วมระหว่างสถาบันภายในประเทศกับต่างประเทศมีการทำวิจัยร่วมกัน ตลอดจนมีการศึกษาค้นคว้าร่วมกันระหว่างบุคลากรในหลาย ๆ สาขาวิชาและวิชาพื้นฐาน การศึกษาไปเป็นประเด็นส่วนหนึ่งในการทำวิจัยหรือศึกษาเรื่องราวของการศึกษาและสังคมด้วย นับเป็นอีกก้าวหนึ่งของการพัฒนาศาสตร์ทางการศึกษาและวิชาชีพครู ถึงแม้จะเป็นการเพิ่งเริ่มต้นแต่ก็เป็นก้าวของวงการการศึกษาไทยที่จะพัฒนาสู่ความเป็นสากลได้ในอนาคต นับว่าเป็นปรากฏการณ์ที่คืออย่างหนึ่ง

นอกจากนี้ ข้อมูลข่าวสารของการศึกษาดังประเทศก็มีได้เป็นสิ่งที่ใกล้ชิดและศึกษาได้ยากอีกต่อไป เพราะนอกจากจะมีระบบการสืบค้นทางคอมพิวเตอร์ ทางอินเทอร์เน็ต หรือจากเอกสารเผยแพร่ต่าง ๆ หลายรูปแบบ การแนะแนวเพื่อศึกษาต่อต่างประเทศที่หน่วยงานอันเป็นตัวแทนในประเทศไทยจัดขึ้นเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ มีตัวแทนของสถาบันในต่างประเทศมาให้ข้อมูลโดยตรง ทำให้ได้รับทราบ ทำความเข้าใจและสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้โดยสะดวก ข้อมูลเหล่านั้นเป็นประโยชน์ต่อการให้ภาพระบบการศึกษาของประเทศนั้น ๆ ได้เป็นอย่างดี เป็นพื้นฐานในการพัฒนาการศึกษาได้ระดับหนึ่ง แม้ว่าผู้

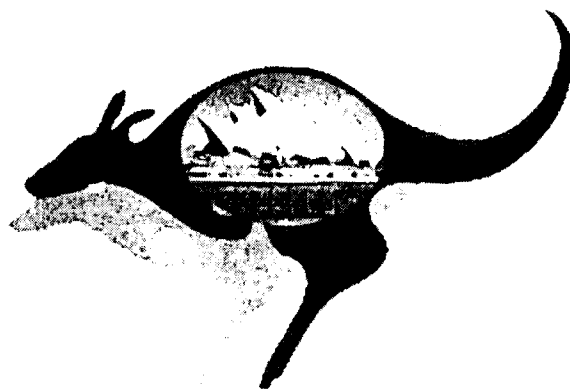
ศึกษาจะยังไม่มีประสบการณ์ตรงในประเทศนั้น ๆ แต่ก็สามารถได้รับความรู้เพื่อเป็นแนวทางแนวคิดและความรู้ในเรื่องนั้นได้ทันสมัย และทันเหตุการณ์ด้วยเช่นกัน

อีกประการหนึ่งซึ่งผู้เขียนเห็นว่ามี ความสำคัญและสามารถนำวิชาพื้นฐานการศึกษาไปใช้ทำงานหรือประกอบอาชีพได้โดยตรง นั่นคือหน่วยงานที่ทำหน้าที่วางแผน กำหนดนโยบาย ติดตามประเมินผล เก็บข้อมูล และวิจัยทางการศึกษา ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ ทบวงมหาวิทยาลัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ สำนักงานประมาณ สำนักงานรัฐสภาพเทศบาล องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และแม้แต่สำนักงานข้าราชการพลเรือน หน่วยงานเหล่านี้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาเชิงนโยบาย แผนและทิศทางการศึกษาด้วยกันทั้งสิ้น กระทั่งภายในกระทรวงศึกษาธิการเองก็มีหลายกรม กองที่ไม่ได้ทำหน้าที่สอนหนังสือ แต่ทำงานสนับสนุนการศึกษา สมควรอย่างยิ่งที่ผู้ปฏิบัติงานในส่วนการศึกษาของหน่วยงานเหล่านี้จะต้องมีคนเข้าใจพื้นฐานการศึกษา สามารถทำงานตามหลักวิชาและพัฒนาศาสตร์นี้โดยตรง ทำให้เห็นคุณค่าและคุณประโยชน์ของศาสตร์ทางพื้นฐานการศึกษาได้ชัดเจนเหมือนในต่างประเทศแต่เป็นที่น่าเสียดายว่าตามหน่วยงานต่าง ๆ ดังกล่าวไม่ค่อยมีผู้จบทางพื้นฐานการศึกษาไปทำงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะศาสตร์

นี้เพิ่งเปิดสอนกันในประเทศไทยในฐานะวิชาเฉพาะระดับบัณฑิตศึกษาได้ไม่นาน จึงเป็นนิมิตหมายในอนาคตว่าศาสตร์นี้จะมีโอกาสรับใช้ประเทศชาติและสังคมไทยได้ไม่นานเกินรอ ซึ่งถ้าเป็นไปได้จริง ศาสตร์แขนงนี้จะได้รับการพัฒนาให้กว้างขวางขึ้นแล้วยังเป็นอีกก้าวหนึ่งของวิชาชีพศึกษาศาสตร์ที่มีได้ให้ภาพเพียงการผลิต “ครูผู้สอน” ดังแต่ก่อนมาเพียงอย่างเดียว แต่ยังผลิต “นักการศึกษา” ที่มีความรู้ในเชิงสหวิทยาการ มีความเข้าใจศาสตร์ในลักษณะองค์รวมของการศึกษา มองภาพการศึกษากับการพัฒนาประเทศได้อย่างสอดคล้องสัมพันธ์กัน การทำงานด้านการศึกษาก็จะเข้าสู่ระบบสากลขึ้นอย่างแน่นอน

ในยุคแห่งการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งเป็นการพัฒนาการศึกษาในลักษณะที่ยกเครื่องทั้งระบบเช่นที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน จึงควรหันมามองและทำความเข้าใจพื้นฐานการศึกษาควบคู่กันไปเพื่อวางรากฐานการพัฒนาการศึกษาทั้ง

ระบบอย่างเป็นระบบตามหลักวิชาเสียที จะได้มีทิศทางการพัฒนาอย่างสร้างสรรค์ และยั่งยืน มิใช่แต่เพียงการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าแต่ผ่านไป ศาสตร์ทางการศึกษาและวิชาชีพครูจะได้รับการพัฒนายกระดับและปรับปรุงใหม่ไปพร้อมกัน เพราะครู การศึกษา การพัฒนาบุคลากรและการพัฒนาประเทศ จำเป็นต้องพัฒนาไปพร้อมกันเป็นปัจจัยและองค์ประกอบซึ่งกันและกัน หากทำการพัฒนาในลักษณะ “แยกน้ำ - แยกเนื้อ” ออกจากกันทำกันไปคนละครั้ง คนละที การพัฒนาจะไม่ต่อเนื่องอย่างสมดุล แล้วยังเป็นการทำลายศาสตร์ให้ค่อยลงไปด้วย นับว่าเป็นอันตรายมาก ฉะนั้นถ้าพัฒนาไปถูกวิธีและมีหลักวิชา เท่ากับเป็นการส่งเสริมวิชาการอยู่แล้วในตัวก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทรัพยากรและบุคลากรโดยทั่วหน้า สมกับคำที่ปราชญ์ทางการศึกษากล่าวไว้ว่า “การศึกษาคือความเจริญงอกงาม” อย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

Curin University of Technology. (1996). **Faculty of Education Handbook 1996**. Perth : University Press.

Professor Dr. Owan F. Watts. (2539, 18 เมษายน). คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเคอร์ดิน. สัมภาษณ์.

Dr. Frank Sheehy. (2539, 18 เมษายน). ผู้อำนวยการโครงการการศึกษานานาชาติ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเคอร์ดิน. สัมภาษณ์.

The University of Western Australia. (1996). **Faculty of Education 1996**. Perth : University Press.

———. (1996). **The University of Western Australia Handbook 1996**. Perth : University Press.

Murdoch University. (1996). **Faculty of Education 1996**. Perth : University Press.

———. (1996). **Murdoch University Handbook 1996**. Perth : University Press.

Edith Cowan University. (1996). **Edith Cowan University Handbook 1996**. Perth : University Press.

———. (1996). **Welcome to Edith Cowan University : An Introduction**. Perth : University Press.

“ครูยุคใหม่....ใช่หรือจาง”

@ เมื่อเก่าก่อน	เปรียบครูเป็น	เช่นเรือจ้าง
อุทิศร่าง	ช่วยศิษย์ตน	ให้พ้นฝั่ง
ศิษย์ได้ดี	ครูหน้าใส	สุขใจจัง
ด้วยสมหวัง	ศิษย์ตน	พินนาวา
@ เรือลำน้อย	ลอยล่อง	ในคลองเขี้ยว
ที่ร้อยเที่ยว	ที่ครุถ่อ	ไม่พอหรือ
หลักสูตรใหม่	วิธีใหม่	ได้ฝึกปรือ
ถึงเวลา	ควรเปลี่ยนมือ	ผู้ถือพาย
@ ครูควรสอน	เด็กรุ่น	ทำเรือจ้าง
ให้เขาสร้าง	ให้เขาทำ	เรือลำใหม่
สอนวิธี	ถองค	ถนัดพาย
แล้วมอบให้	เขาข้าม	ลำนที
@ วันนี้ครู	คือครู	ผู้รู้ค่า
พัฒนา	ศิษย์ไทย	ได้ถูกที่
จากเรือจ้าง	เป็นนายช่าง	ที่แสนดี
ให้เขามี	ความรู้	เป็นครูตน

สมชาย กนกหงษ์

